

4. Цимбалюк С. О. Формування соціального пакета: досвід компанії «Метінвест Холдинг». URL: <http://wiki.kneu.edu.ua/handle/2010/22587>.

Бардовська Д.С., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: **Поточилова І.С.**,
асистент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СТАТИСТИКИ В УКРАЇНІ

На сьогодні статистика виконує важливу роль у механізмі управління економікою. Тому, сучасний стан соціально-економічного розвитку України потребує докорінних змін у підходах щодо розповсюдження статистичної інформації. Через ринкову систему економіки України існує нагальна потреба розроблення програми розповсюдження статистичних даних, головним завданням якої є створення нових умов – юридичних, економічних, технічних, технологічних, інформаційних, фінансових. Україна у своїх реформах також прагне застосовувати міжнародні підходи та методики щодо раціонального розподілу бюджету та впровадження нових технологій для більш якісної роботи статистичної системи. Тому реформування державної статистики у відповідності з міжнародними стандартами є надзвичайно важливим і актуальним завданням для України. Реалізація цього плану надасть змогу задовольняти потреби користувачів інформації, сприятиме вдосконаленню існуючих методів та підходів до збирання, розроблення, аналізу та поширення статистичної інформації високої якості [1].

Українська статистика пройшла важкий і складний шлях свого встановлення і розвитку. Її історія обумовлена особливостями історичної долі України, тривалими періодами бездержавності, а відтак, особливостями соціального устрою держав, до складу яких в той чи інший час входили окремі її регіони. Становлення і розвиток її сягають сивої давнини, що документально підтверджується "батьком історії" Геродотом в його згадках про скіфського царя Аріанта з Придніпров'я, який для вияснення кількості дорослого чоловічого населення наказав кожному принести наконечник стріли, з яких було зроблено великий казан пам'ятник. Уже за часів Київської Русі було налагоджено збір інформації про суспільні явища і процеси, про економічне життя, стан соціального розвитку. Спершу статистика мала суто практичний характер і використовувалася для стягнення податків. У XVI-XVII ст. у зв'язку з оподаткуванням певних груп населення в межах Речі Посполитої збиралися статистичні дані для складання реєстрів, які включали об'єкти (земля, млини, корчми) або голів родин. У козацько-гетьманській державі статистичні матеріали (про кількість населення, його майнове

становище, ведення сільського господарства, ремесла тощо) одержувались під час проведення переписів населення для обкладання подвірним податком. Матеріали цих переписів збереглися у рукописних книгах другої половини XVII ст. і першої чверті XVIII ст. (перепис Лівобережної України 1666 р. та ін.). Унікальну історичну цінність мають матеріали перепису козацького стану, здійсненого за наказом гетьмана України Богдана Хмельницького у 1649 р. Переписи всього чоловічого населення, так звані ревізії, проводились на Україні з 1782 до 1857 р. З першої половини XIX ст. осередками статистичних досліджень були губернські комітет і бюро, результати досліджень публікувались у спеціальних виданнях, здебільшого у формі щорічних пам'яткових книг. У складі земських статистичних органів активно працювали українські інтелектуальні сили, тим самим прислужуючись рідному народові. Описуючи кожні господарства "хата за хатою" на основі багатого статистичного матеріалу, вони розкривали реальний стан соціально-економічного життя широких верств населення, в тому числі українського селянства [2].

У середині 19 ст. постали кафедри статистики в університетах України (її викладали вже давніше). Першим професором статистики на Україні був С. Рославський-Петровський у Харкові. В середині 19-го ст. велике значення для розвитку статистики на Україні і мав Д. Журавський, який у праці «Про джерела та вживання статистичних відомостей» (1846) розробив теоретичні основи і створив систему статистичних показників.

По аграрній реформі 1861 року, в тому числі на Лівобережній і Степовій Україні, земська статистика - статистичні дослідження земств, що містили переважно матеріали про стан сільського господарства і про соціально-економічні процеси в селах. Для цієї мети при земствах організовувалися статистичні бюро; їхні праці були неурядового характеру: не керовані з Петербургу. Першими на Україні були створені статистичні бюро при Херсонському (1873) і Чернігівському (1875) земствах, згодом при Полтавському, Харківському, Катеринославському і Таврійському. Статистичні бюро провадили подвірні переписи селянських господарств, кустарних промислів, обслідування бюджетів, описи нерухомого майна селян тощо.

На початку розвитку земської статистики одиницею статистичних дослідження була сільська община; пізніше головним елементом земської статистики стали вибіркові, так звані бюджетні дослідження невеликої кількості селянських господарств. Чимало матеріалів збиралися при допомозі експедицій на місцях. У статистичних бюро земств на Україні працювало чимало відомих українських статистиків (а також культурних діячів), які намагалися всебічно висвітлити економічні й соціальні проблеми поодиноких українських земель, а деколи і всієї Наддніпрянщини.

Найвідомішою була праця Чернігівського статистичного бюро, що його організував (і ним керував) О. Русов разом з П. Червінським і В. Варзаром (тут також працювали О. Шликевич, письменник М. Коцюбинський та інші); так звана Чернігівська земська статистика досліджувала переважно землю, її продуктивність і прибутковість (друга земська школа, вивчала переважно населення і його господарчу діяльність); тут застосовувалися суцільні подвірні переписи, в комбінації з вибірковим методом, для вивчення продуктивності угідь. Чернігівський статистик Шликевич розробив так звані комбінаційні статистичні таблиці й цим збагатив теоретичну статистику. Добре розвинулося статистичне бюро Переяславського земства (керівником його був деякий час Г. Рогжістров); воно - одне з перших у світі опублікувало в 1898 нарис селянських бюджетів Полтавщини. Заходами цього земства появився 1910 «Статистичний Довідник з Півдня», який охопив 9 основних українських губерній, а також область Війська донського і Бессарабію. З інших статистиків, що працювали в земствах України, треба згадати К. Вернера, В. Василенка, Л. Падалку, С. Харізоменова та інших.

Статистичні бюро земств України видавали різні матеріали, збірки, огляди тощо - разом понад 100 томів; вони містили багатий фактичний матеріал, зокрема з обсягу сільського господарства, кустарного промислу, маєткового (бюджети) стану селянства, а також в області охорони здоров'я і шкільництва.

Земські й губернські статистичні публікації являють здебільшого є описи губерній (чи навіть повітів), проте деякі з них представляють проблеми всіх українських земель. До таких, наприклад, належить, крім згаданого «Довідника», статистико-економічна публікація «Весь Південно-Західний Край», яку уклав південно-західний відділ експортної палати (1913; загальний нагляд над публікацією мав М. Довнар-Запольський, редактором був А. Ярошевич). Статистичні зіставлення населення (зокрема національного стану за переписом 1897) всіх українських земель дав О. Русов.

На Наддніпрянщині працювали під кінець 19-го і на початку 20-го ст. в області статистики такі дослідники (крім уже названих): К. Воблій, Л. Лічков, І. Миклашевський (проф. С. в Харківському Університеті), Р. Орженцький (теорія статистики), С. Подолинський, В. Постніков, Г. Цехановецький, Ф. Щербина (земський статистик, основоположник бюджетової статистики, історик статистики), демографи-статистики: А. Босиневич, М. Птуха й інші [3].

Список використаних джерел

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua/node/3857>

2. Vuzlit.com Історія статистики URL:
https://vuzlit.com/1132889/istoriya_statistiki_ukrayini
3. Історія статистики в Україні URL:
https://otherreferats.allbest.ru/economy/00120886_0.html

БАТЮК Р.Б., аспірант
Науковий керівник: **КОЛОДІЙЧУК В. А.**
д.е.н, професор кафедри менеджменту,
Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКІВ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

На основі проведених досліджень нами визначено найбільш можливі зовнішні ринки збуту національних агропродовольчих товарів з урахуванням цінової конкурентоспроможності та умов доступу на ринки потенційних імпортерів.

При цьому інтенсивність процесів поглиблення взаємодії сільськогосподарського виробництва, переробки та розподілу, автоматизація промисловості та зростання наукомісткості диктують умови, в яких найбільший потенціал розвитку набувають саме великотоварні виробники (розширений доступ до фінансування, ринків та технологій у тому числі систем простежуваності та сертифікації) та компанії тісно інтегровані у великі глобально орієнтовані виробничо-збутові системи.

У цих умовах Україна сформувала та стійко розвиває значні компетенції та конкурентні переваги національного АПК, включаючи фізичну та економічну доступність харчування, питання соціально-економічного розвитку сільських регіонів, збалансованого використання природних ресурсів тощо, що позитивно впливає на ефективність зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та їх інтеграцію до глобальної системи торгівлі.

Це підтверджується даними медіакомпанії The Economist Group (GFSI), яка щорічно розраховує глобальний індекс продовольчої безпеки. Інтегральним показником оцінки продовольчої безпеки визначено індекс глобальної продовольчої безпеки (GFSI), який розраховують на основі 58 унікальних показників [1].

Насамперед звернемо увагу на Global Food Security Index (GFSI), який дозволяє визначити рівень продовольчої безпеки як розвинених країн, так і країн, що розвиваються, спрямовуючи дослідження за чотирма напрямками:

- 1) доступність продуктів харчування;